

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **P. G.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 18 stycznia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa
w Warszawie

z dnia 1 marca 2022 r., sygn. akt III K 1152/21

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, wyrokiem nakazowym z dnia 1 marca 2022 r., sygn. akt III K 1152/21, uznał P. G. za winnego tego, że w okresie od dnia 25 lutego 2019 r. do dnia 27 kwietnia 2021 r. w W. przy ul. [...] uchylał się od obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt V RC

[...], poprzez niełożenie na utrzymanie synów A. G. i B. G. , a łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, tj. przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i skazał go za to na karę 2 lat ograniczenia wolności, połączoną z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Nadto, wyrokiem tym orzeczono o kosztach sądowych.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 19 marca 2022 r. bez zaskarżenia.

Kasację od prawomocnego wyroku nakazowego wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości na korzyść oskarżonego. Zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec P. G. , w dniu 1 marca 2022 r., wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1 k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego, co w efekcie, z rażącym naruszeniem również art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k., doprowadziło do skazania P. G. za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k., popełnione od dnia 25 lutego 2019 r. do dnia 27 kwietnia 2021 r., podczas gdy oskarżony został już skazany za występki z art. 209 § 1 k.k. popełniony na szkodę tych samych małoletnich pokrzywdzonych w okresie od dnia 26 lutego 2019 r. do dnia 22 sierpnia 2019 r., wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 marca 2020 r., sygn. akt V K [...].

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja ta jest w całości oczywiście zasadna i dlatego mogła być uwzględniona na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k., jako że doszło do uchybienia podnoszonego w zarzucie tej skargi.

Stosownie do art. 500 § 1 i 3 k.p.k. możliwość wydania wyroku nakazowego zachodzi jedynie wówczas, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Przesłanka braku wątpliwości, o której tu mowa, obejmuje nie tylko ustalenia w zakresie sprawstwa czynu, ale także wszelkich okoliczności mających wpływ na dokonanie jego właściwej prawnokarnej oceny. Do tych okoliczności bezsprzecznie zaliczyć należy również czas przestępnego zachowania się sprawcy, gdyż ma on znaczenie z punktu widzenia różnych instytucji, które rzutują na możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności karnej, jak również na kształt tej odpowiedzialności.

Słusznie podnosi skarżący, że powyższe warunki do procedowania w trybie nakazowym w rozpatrywanej sprawie nie zostały spełnione. Zachodziły bowiem wątpliwości co do prawidłowości przypisania oskarżonemu całego, przyjętego w akcie oskarżenia, czasokresu niealimentacji.

Otóż Sąd Rejonowy w W., wyrokiem nakazowym z dnia 23 marca 2020 r., sygn. akt V K [...], uznał P. G. za winnego tego, że w okresie od dnia 26 lutego 2019 r. do dnia 22 sierpnia 2019 r. w miejscowości K., powiatu [...], województwa [...], uporczywie uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci A. G. i B. G. , określonego wyrokiem Sądu Rejonowego [...] w W. z dnia 13 listopada 2013 r. o sygn. akt V RC [...], na łączną kwotę 800 złotych, przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń miesięcznych, tj. przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. Przedmiotowy wyrok nakazowy uprawomocnił się z dniem 2 czerwca 2020 r.

Z zestawienia zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego oraz przywołanego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 marca 2020 r. bezsprzecznie wynika, że dotyczą one przestępstw niealimentacji popełnionych przez P. G. na szkodę tych samych małoletnich pokrzywdzonych: A. i B. G. Chronologicznie pierwszy z wydanych wyroków (Sądu Rejonowego w W.) obejmuje okres od 26 lutego 2019 r. do 22 sierpnia 2019 r., zaś drugi wyrok (Sądu Rejonowego dla [...] w W.) dotyczy okresu od 25 lutego 2019 r. do 27 kwietnia 2021 r. Porównanie treści obydwu orzeczeń prowadzi do wniosku, że okres uchylania się od świadczeń

alimentacyjnych, przypisany P.G. na mocy zaskarżonego kasacją wyroku w zakresie od 26 lutego 2019 r. do 22 sierpnia 2019 r. został już objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio i prawomocnie zakończonej, a nadto wykroczył poza ten okres (od 23 sierpnia 2019 r. do 27 kwietnia 2021 r.).

Słusznie wywodzi zatem skarżący, że Sąd Rejonowy wbrew obowiązкови nie zbadał należycie całej sytuacji prawnej oskarżonego z uwzględnieniem wszystkich zapadłych wobec niego wyroków, co doprowadziło w efekcie do nieprawidłowego ustalenia okresu niealimentacji, za jaki P.G. mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Sąd Rejonowy w oparciu o zalegającą w aktach sprawy kartę karną posiadał bowiem wiedzę o istnieniu wskazanego orzeczenia Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 marca 2020 r. Nie czyniąc ustaleń co do rozstrzygnięcia w nim zawartego i podążając jedynie za wadliwie skonstruowanym aktem oskarżenia, Sąd Rejonowy rażąco naruszył przepis art. 500 § 1 i 3 k.p.k. Nie dostrzegł bowiem, że w sprawie tej nie zachodziły warunki do procedowania w trybie nakazowym.

Słusznie wskazuje przy tym skarżący, że układ procesowy, jaki zaistniał w niniejszej sprawie nie skutkował wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci *rei iudicatae*. W orzecznictwie ugruntowany jest bowiem pogląd, zgodnie z którym przeszkoda procesowa z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. zachodzi wyłącznie w sytuacji, gdy okresy obu przypisanych oskarżonemu czynów pokrywają się ze sobą i są identyczne, względnie, gdy okres określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (zob. np. wyrok SN z dnia 9 sierpnia 2017 r., II KK 222/17 i podane tam judykaty). Jednocześnie w wypadku przestępstw wielokrotnych, do których należy występki z art. 209 § 1 k.k., nie ma stanu rzeczy osądzonej, jeżeli uprzednie prawomocne skazanie dotyczy tylko fragmentu zarzuconego później czynu. Uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego w okresie nieobjętym prawomocnym skazaniem jest już nowym czynem przestępnym, pociągającym dalszą odpowiedzialność karną, przy czym granice czasowe kolejnego przestępstwa powinny być dokładnie określone, z uwzględnieniem treści poprzedniego wyroku skazującego (zob. wyrok SN z dnia 6 maja 2002 r., V KK 10/02).

Ponieważ przypisany oskarżonemu występku uchylania się od alimentacji w rozpatrywanej sprawie wykracza poza okres objęty uprzednim prawomocnym skazaniem na mocy wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 23 marca 2020 r., uznać należy, że w sprawie nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której była wcześniej mowa.

W konsekwencji procedowania Sądu Rejonowego doszło do ponownego skazania P. G. za ten sam fragment zachowania, polegającego na niealimentacji na rzecz tych samych małoletnich pokrzywdzonych, popełniony w okresie od 26 lutego 2019 r. do 22 sierpnia 2019 r. Uchybienie to niewątpliwie miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. Sąd *meriti* władny był bowiem do dokonania karnoprawnej oceny zachowania oskarżonego jedynie w odniesieniu do „pozostałego” do osądzenia czasokresu, tj. zawierającego się w granicach od 23 sierpnia 2019 r. do 27 kwietnia 2021 r., co mogło znacząco zaważyć na wymiarze kary orzeczonej wobec P. G. .

Mając to wszystko na uwadze niniejsza kasacja okazała się zasadna w całości. Dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony przez nią wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu Sąd ten uwzględni powyższe zapatrywania.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak w wyroku.

[a!]